

Забезпечення засад неперервної освіти шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій

Дем'яненко Віктор Михайлович, канд. пед. наук, доцент, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, demyapenko@ua.fm.

Дем'яненко Валентина Борисівна, науковий співробітник відділу створення та використання інтелектуальних мережних технологій Національного центру «Мала академія наук України», demyapenko@i.ua

Постановка проблеми в загальному вигляді. Визначеність освіти як найбільш пріоритетної сфери життя і діяльності зумовлено новими вимогами цивілізації, яка демонструє перехід від індустріального виробництва до науково-інформаційних технологій. Він змінює буквально всі аспекти життя і діяльності суспільства в цілому і кожної людини зокрема. Перехід висуває нові пріоритети, заперечує щось із минулого і, безумовно, врешті-решт, залежатиме від рівня розвитку особистості. Тобто від того, наскільки освіта, а поряд з нею і наука, будуть задіяні для розвитку людини. Не менш важливе значення має тенденція до глобалізації світу, яка охопила всі сторони життя світового соціуму. Глобалізація серед іншого означає формування єдиних принципів, єдиного типу суспільних відносин чи в економіці, чи в інших сферах. У зв'язку з цим особливої уваги набуває проблема людиноцентризму освіти як теоретичної складової національної ідеї. Особливо сьогодні, коли вся гуманітарна наука стурбована проблемою «кризи духовності», яка набула світового масштабу. Особлива відповідальність лягає на освіту, система якої побудована на вимогах сучасності, повинна зберегти духовно-культурні

цінності людини і ствердити нові. Освіта мусить вибудувати і ствердити імперативи, які структурують реальність, перетворюють світ із «хаосу» на «космос», внести у свідомість людини життєво стверджуючі світоглядні орієнтири. Головна визначеність освітньої діяльності – наповнити навчальний процес гуманістичним змістом, що означає, попри все, перетворення учня з «об'єкта» на «суб'єкта» освітньої діяльності [3]. Розвиток системи освіти, з одного боку та потреба навчатися упродовж всього життя, – з іншого «...саме і формують сучасні принципи, цілі, обмеження, механізми та інструменти розвитку системи освіти, сукупність яких будує портрет, концептуальну модель нової освіти, яку називають відкритою освітою» [2, с.47].

На сучасному етапі розвитку суспільства і освіти головною метою освіти є підготовка тих, хто навчаються, до активної і плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві за рахунок широкого впровадження в освітню практику методів і засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та комп'ютерно-орієнтованих технологій підтримки діяльності людей [1].

Діяльність Інституту інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України (ІТЗН НАПНУ), як наукового підрозділу НАПНУ зумовлена необхідністю реалізації нових завдань, що стоять перед освітою України і вимагають формування якісно нового навчального середовища. Інститут тісно співпрацює з освітянськими проектами та програмами в галузі запровадження інновацій. Серед них низка проектів, що здійснюються спільно з Національною академією педагогічних наук, Міністерством освіти і науки, молоді та спорту, міжнародними організаціями. Така співпраця сприяє розвитку освітніх інновацій в Україні, надає можливості для науковців та практиків для удосконалення досвіду та можливості обміну та поширення позитивного педагогічного та аналітичного досвіду.

Для висвітлення результатів теоретичних наукових досліджень та їх впровадження в освітню практику функціонують:

- електронне наукове фахове видання Інституту «Інформаційні технології і засоби навчання» на міжнародній сучасній видавничій платформі Open Journal Systems <http://journal.iitta.gov.ua>;
- науково-методичний журнал «Комп'ютер в школі і сім'ї» e-mail: csf221@rambler.ru;
- збірник «Інформаційні технології в освіті» <http://ite.ksu.ks.ua>.

Серед пріоритетних напрямів державної політики, зазначених Національною доктриною розвитку освіти України в XXI сторіччі, важливе місце займає позашкільна освіта, як дієвий засіб соціального виховання та формування життєвої компетенції дітей та молоді. В умовах інтенсифікації процесів інформатизації суспільства і освіти, на сьогодні необхідний такий розвиток молоді людини в процесі навчання, що надасть їй можливість випереджати існуючу базу знань, шляхом власної пізнавальної активності, застосовувати власні знання для засвоєння нових дисциплін.

Мала академія наук України, є однією з пріоритетних форм позашкільної освіти і сприяє самореалізації обдарованої особистості засобами позашкільної діяльності за інтересами, а саме: цілеспрямованій, конкретній, систематичній, організованій і прогнозованій пошуковій, дослідницькій, експериментальній роботі в наукових секціях, товариствах учнів 8-11 класів. Мала академія наук України об'єднує 27 регіональних територіальних відділень, які координують роботу районних і міських територіальних відділень та наукових товариств учнів. Загальну координацію діяльності територіальних відділень здійснює Національний центр «Мала академія наук України» для забезпечення вирішення наступних задач на загальнонаціональному рівні:

- впровадження технологій дистанційного навчання старшокласників у їх позашкільній діяльності відповідно до індивідуальних навчальних планів на основі систем відео конференцій, on-line-спілкування;
- використовуючи інформаційні системи розробити технологію створення наукових спільнот для певних напрямів діяльності в позашкільній освіті, що

мають в своєму розпорядженні всі необхідні засоби для розвитку інтелектуальних здібностей молодшої людини;

- побудувати систему розподілених баз даних, що містять всю необхідну інформацію для отримання освіти відповідно до міжнародних стандартів, включаючи систему інструментальних засобів для регулярного спілкування з педагогами, науковцями й дослідниками;
- побудувати систему розподілених баз даних задач різного рівня складності, створити інструментальні засоби для розв'язання цих задач;
- для кожної предметної області створити бази даних зацікавлених школярів для формування творчих колективів;
- розробити системи управління процесом розвитку інтелектуальних здібностей за допомогою адаптивного тестування і розв'язання заданої множини задач все зростаючого ступеню складності;
- забезпечити розвиток системи доступу школярів, студентів, аспірантів, науковців до участі в конференціях, конкурсах, олімпіадах, публікацій результатів своєї діяльності в фахових виданнях, як в Україні, так і за кордоном.

Діяльність Малої академії наук структурована за 11 науковими відділеннями, які включають 56 секцій майже за всіма науковими напрямками, що сприяє виявленню найбільш талановитої та обдарованої молоді нашої держави, розвитку наукового потенціалу. Важливим аспектом забезпечення якісного освітнього процесу є створення умов доступу широкого кола учнів до програмно-інформаційних засобів, що рекомендовані до використання в освітньому процесі. Для цього створюється освітньо-розвивальне середовище, в якому учні можуть вирішувати творчі пізнавальні завдання. Саме таку функцію і забезпечує використання ІКТ, що дозволяє розповсюдити на методичну систему навчання властивості відкритих систем: розширюваність, масштабованість, мобільність, інтероперабельність за умови застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Використана література

1. Биков, В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти [електронний ресурс] / В.Ю. Биков // 2010. №1 (15). Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
2. Биков, В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : Монографія [Текст] / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008.– 684с. : іл.
3. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі [Текст] : монографія / В. Г. Кремень// Акад. пед. наук України. – 2-ге вид. - К. : Знання України, 2010. – 520 с.